

Wijk-werk, een bittere pil

Maak van wijk-werk een systeem voor diegenen die niet terecht kunnen binnen de reguliere- en sociale economie. Het doorgedreven 'doorstroom'-gehalte van het huidige voorontwerp laat een grote groep in de kou staan. In de toekomst zal er geen oplossing meer zijn voor diegenen die slechts een aantal uren arbeidstaken aan kunnen.

Muyters hervormde het tewerkstellingsbeleid en ging integraal voor tijdelijke werkervaring, vormen van werkplekieren waarbij de werkzoekende werkervaringen opdoet. Tal van tewerkstellingsmaatregelen kregen vorm en dit zorgde voor een breed aanbod met onderlinge verschillen. Allemaal met de focus op een doorstroom naar reguliere arbeid binnen de 2 jaar. Wijk-werk focust zich eveneens op deze doorstroom, een zoveelste doorstroom maatregel dus. Doorstroom is echter niet iedereen gegeven en andere kaders dringen zich op. W-kwadraat blijft onduidelijk en maatwerk is nog niet operationeel, er is nood aan alternatieven zodat er niemand uit de boot valt.

Wijk-werk: een bittere pil

Na 4 jaar krijgt wijk-werk stilaan vorm. In het eerste voorontwerp van decreet dat de wereld werd ingestuurd, werd tot op zekere hoogte rekening gehouden met de adviezen van tal van stakeholders. Zo werd de verblijfsduur binnen het systeem verlengd van 6 maanden tot 12 maanden en werd er gegarandeerd dat de huidige PWA-werknemers terecht kunnen in het nieuwe systeem tot aan pensioenleeftijd, mits een niet zo onbelangrijk detail: een screening om de 6 maanden om te kijken of er toch geen perspectief is op de reguliere arbeidsmarkt.

Met deze aanpassingen zijn een aantal problemen van de baan, maar het blijft een onduidelijk geheel met weinig toekomstperspectieven. Laten we even stilstaan bij de screening en toeleiding die er gaat gebeuren bij de VDAB zodat wijk-werk kadert in een passend traject naar werk.

De screening gebeurt door de VDAB die bepaalt dat wijk-werk voor een bepaalde persoon het meest geschikte voortraject is. Tijdens zijn wijk-werk wordt de wijk-werker om de 6 maanden opnieuw gescreend om te kijken of er verandering is en competenties aangesterkt zijn waardoor deze persoon kan doorstromen naar een andere maatregel van tijdelijke werkervaring. Het is echter zeer onduidelijk op basis van wat deze screening zal plaatvinden. Neem nu bijvoorbeeld een wijk-werker die aan de slag gaat bij een particulier. Hij staat zelf in voor het vastleggen van afspraken met de particulier en staat zelf in voor het in orde brengen van papieren. Tijdens het uitvoeren van de taken is er geen begeleiding of controle voorzien. De enige rapportage zal dan ook bestaan uit telefonisch contact of via mail. Hoe kan je dan werkelijk bepalen welke vooruitgang er gemaakt werd en of iemand klaar is voor een volgende stap?

Binnen wijk-werk is geen begeleiding voorzien, de persoon moet zelfstandig aan de slag. Als de persoon van wijk-werk doorstroomt naar tijdelijke werkervaring zal deze instromen in maatregelen waar wél begeleiding voorzien is. De logica zelve?

Laten we ook een kijken naar de toeleiding die verzorgd gaat worden door de VDAB. De sociale economie klopte eerder al met de vuist op tafel om hun toeleiding beter te doen verlopen en af te stemmen. Steeds meer 'zwakkere' profielen worden toegeleid binnen de sociale economie maar de financiering blijft gelijk. Deze groep vraagt meer begeleiding maar tot op de dag van vandaag werd dit niet gehoord. De sterkte van de sociale economie is net de variatie aan profielen waardoor de taken opgedeeld kunnen worden. Uiteraard moeten diegenen die het kunnen doorstromen naar de reguliere arbeidsmarkt, maar recente cijfers van VDAB tonen dat het aandeel van doelgroepen stijgt in de werkloosheid die op zichzelf afneemt. Geen goed nieuws dus. Dit toont aan dat de nood groot is om te investeren in de sociale economie, zodat iedereen een plekje vindt op onze arbeidsmarkt. Is deze manier van toeleiden ook de toekomst van wijk-werk?

Doorstroom

Doorstroom – hét begrip dat moet zorgen voor betere werkzaamheidscijfers. Binnen het huidige PWA-stelsel zien we een kleine doorstroom. Een aantal mensen gaat terug aan de slag na een korte periode als PWA-werknemer. Maar het grootste deel blijft in het systeem, en dat meestal tot ze op pensioen gaan. Is het dan niet opportuun om te kijken naar de noden van de doelgroep en niet naar de noden van onze ministers – namelijk “iedereen aan het werk”?

Laat me even kort het gemiddelde profiel omschrijven van een PWA-werknemer: laaggeschoold, ouder dan 55, Belg en lange loopbaan voor ze werkloos werden. Deze mensen hebben vaak een problematiek die ervoor zorgt dat ze niet meer volledig aan de slag kunnen. Voor hen is PWA het hoogst haalbare en zorgt dit ervoor dat zij kunnen deelnemen aan de samenleving en hun steentje kunnen bijdragen door belangrijke taken te vervullen. Deze mensen zullen in het nieuwe systeem uit de boot vallen en zullen na 12 maanden opnieuw zwarte sneeuw zien. De huidige garde kan momenteel blijven, maar vergeet niet dat deze doelgroep blijft bestaan. Er zijn altijd mensen die niet meer kunnen werken en toch graag hun bijdrage leveren, en het is aan de samenleving om voor deze mensen kaders te voorzien waarin zij dit kunnen doen. Daarom pleit ik voor een systeem waarin ook deze mensen een plek krijgen, en het wijk-werk – al geef je het best een andere naam gezien het feit dat er geen sprake is van ‘wijk’ en ‘werk’ – zou net dat kader kunnen zijn.

Dekmantel voor verplichte gemeenschapsdienst

Met de Nederlandse Participatiewet die in 2014 in voege trad, kwamen er vormen van verplichte gemeenschapsdienst opduiken. In Rotterdam kennen we het systeem al een aantal jaren: tegenprestatie. Personen die bijstand ontvangen, zoals leefloon, dienen taken te vervullen als tegenprestatie voor de uitkering. Deze personen worden dan gevraagd om bijvoorbeeld papier te prikken in de straten. De gelijkenissen met wijk-werk zijn treffend: we zijn op weg naar een model van verplichte gemeenschapsdienst in Vlaanderen. Een uitkering ontvangen zal in de toekomst naadloos verbonden zijn met het uitvoeren van taken voor de gemeenschap en dit onder het mom van ‘competentie ontwikkeling’. Solidariteitsprincipes waar we ooit voor strenden worden geheel onderuit gehaald.

Dualisering

Met flexijobs en langdurige interimcontracten bewezen we al meermaals dat personen die minder kansen krijgen op de arbeidsmarkt geen kans meer maken op een volwaardige en duurzame job. Dergelijke systemen werken dualisering in de hand. Een werkloze zal zich eerst jarenlang door een kluwen van stages en werkplekklaren moeten wurmen om dan op de arbeidsmarkt uitgebuit te worden in andere weinig benijdenswaardige systemen zoals flexi-jobs en interimwerk. Zo vergroten we keer op keer de kloof tussen arm en rijk.

Ondertussen wordt het naar onze hoofden gesmeten: de tijden van een duurzame jobs zijn voorbij, jobhopping is de toekomst en houdt ons fris en innovatief. Maar het besef dat dit allemaal beleidskeuzes zijn en dat we de keuze hebben om het anders te doen, lijkt vandaag ver te zoeken in de hoofden van de mensen, en al helemaal zoek in de hoofden van diegenen die vandaag het beleid maken.